

Durmuş Hocaođlu

Dersimiz Milliyetçilik: IV

Pozitif Milliyetçilik: 3

Yeniçağ, “Analiz”, 11 Mart 2007, Pazar., s.12
“Analiz” Sıra No: 500; 2007-015; Mart-04

YENIÇAĞ

Milliyetçiliğin akını karasını ayırdetmeksizin hepsini birden aynı kefeye koyarak bir çırpıda ceffel kalem – hattâ ekseriye tel’în ederek - reddetmenin, kelimenin tam ve hâlis anlamıyla keskin ve radikal bir milliyetçilik karşıtlığı yapmanın sebeplerine bu sütunun imkânlarını fazla zorlamadan, az da olsa bir miktar temas etmekte fayda var. İmdi, bu sebeplerin en başında geleni, hiç kuşkusuz, milliyetçiliğin –buna sıklıkla “vatanseverlik” de dâhil edilerek – insanlar arasında eşitsizlik fikrini temel çıkış noktası olarak aldığı, dolayısıyla da insan soyunun kardeşliğine hâlel getirdiği ve yine geriye dönerek bu fikri daha da beslediği ve böylece, insanlar arasında kin ve nifak tohumları serptiği ve netîceten kan dökülmesine yolaçtığı şeklindeki iddia gelmektedir. Radikal bir milliyetçilik karşıtlığının bu teze yaslanan en dikkat çekici, ilk ve en eski nümûnelerinden birisi, belki de birincisi, günümüzde de hâlâ etkili olan ve kökenleri Antik Yunan’a dayanan **[1] Kozmopolitanizm** (Dünya Vatandaşlığı) idealidir.

Düşünce tarihine Stoa Kozmopolitanizmi olarak kaydedilen, Kritonlu Zenon (Xenon) (M.Ö. 322-264) tarafından kurulan ve aralarında Kleanthes, Krisippos gibi şöhretlerin de bulunduğu Stoa Okulu’nun adını taşıyan kozmopolitanizm, bütün insanların fitratan eşit ve kardeş olduğu tezinden yola çıkmak sûretiyle, bütün dünyayı, umum insanlığın aynı kanunlara tâbi’ eşit kardeşlerden müteşekkîl bir tek vatan ve bir tek vatan (polis) addederek “Enternasyonal Devlet” fikrine varmaktadırlar. Bu fikirleriyle Stoacılar bir yandan Kozmopolitizm’e kapı açarken diğer yandan da, benzer bir fikri savunan, ancak bu evrensel (âlemşumûl) devlet tasarısına sâdece hakîkatin bilgisine vâkıf elitleri lâıyk gören Kynik (Köpeksi, Kelbî) filozoflardan farklı olarak, herkesi dâhil etmek ve herkesi, bu büyük ve kuşatıcı devletin kanun ve nizâmı karşısında eşit addetmekte idiler.

Bu hâliyle aynı zamanda vatan ve vatanseverlik kavramlarını da reddeden Kozmopolitanizm ile benzeşen bir başka akım da, insanı “fert” seviyesine indirgeyen ve insan hürriyetini en aşırı sonuçlarına vardırarak buradan her türlü otoriteyi ve din, devlet, vatan, millet ve milliyetçiliği kategorik olarak reddeden, kökenleri Antik Yunan’da Kynikler ve Stoacılar’a kadar uzatılabilirse de esas olarak XVIII. ve XIX. asırda, William Goldwin, Pierre Proudhon ve bilhassa, “*insan aklının, hürriyetinin en keskin inkârı olduğu*” için **[2] “Tanrı varsa insan köledir”** **[3]** diyecek ve Tanrı’yı şahsî düşmanı olarak îlan edecek kadar ileri giden, “homo homini deus” (insan insanın

tanrısıdır) aforizmasını kendisine temel prensip kabûl eden Mihail Bakunin eliyle geliştirilen **Anarşizm**'dir – tabiatıyla, beynelavam mânâsından çok farklı olan felsefî anarşizmi kastettiğimi zikretmeye hâcet olmasa gerek. Popüler sîmalarından Emma Goldmann'ın net fâdesiyle “vatanseverlik hürriyet için tehdit”tir diyebilen[4] bir dünya görüşünün, elbette milliyetçiliğin radikal bir hasmı olacağı aşikârdır.

Bunların yanında bir de – çoklukla sanıldığı aksine, Anarşizm ile hiç uyuşmayan - Komünizm'i zikretmek gerekecektir, yine şüphesiz.

[1] Hugh Harris., “The Greek Origins of the Idea of Cosmopolitanism”., *International Journal of Ethics*, Vol. 38, No. 1., October 1927., pp.1-10.,

[2] *Tanrı ve Devlet.*, Çev.: S. Ergün., Öteki yayınevi., 2. Baskı, Nisan 2000, s.27, pr.2;

[3] *a.e.*, s.28, pr.1;

[4] Emma Goldmann., “Patriotism, A Menace To Liberty” (1911) [Google'dan birçok htm ve txt formatı bulunabilir.]

Bütün mukaddesâtı, vatani, vatanseverliği, milletseverliği, “kendi kendisinin tanrısı” olarak gördüğü insanlık adına şahsî düşmânı îlân eden **Mihail Bakunin** (30 Mayıs 1814- 13 Haziran 1876)

